

ZO IS 'T GEKOMEN

VERHALEN ONDER UIT DE OUDE SCHEEPSKIST

Meneer" zei Dirk, "ga joe een endje met mie rieën? Dan za'k joe wat hiel moois laeten zien". Zo ongeveer moet het, vele jaren geleden, op z'n Goerees geklonken hebben, toen Dirk, een enthousiaste 3e jaars leerling van de Visserijschool in Ouddorp, waar ik toen werkte als leraar, mij uitnodigde om bij hem achterop z'n Puch 'een endje te goan rieën'. Het was een schitterende dag, bijna windstil, ergens in de maand mei.

Na de zeevaartschool in Amsterdam was ik vol enthousiasme begonnen bij de HAL, die toen meer dan 40 schepen bezat. Maar na enkele jaren bleek dat het met deze maatschappij, evenals met enkele andere grote Nederlandse scheepvaartmaatschappijen, steeds slechter ging. De oude Victories en C3-schepen werden als eerste verkocht en daarna volgden de andere conventionele vrachtschepen. Het was in die tijd dat kapiteins werden uitgekocht en meerdere 1e stuurlieden weer terug werden gezet naar 2e stuurman. Duidelijk werd dat er in die jaren voor een grote groep jonge stuurlied, waar ik er dus één van was, geen enkele toekomst meer was bij deze HAL.

Toen ik me op kantoor meldde na m'n medische stage in het St. Clara Ziekenhuis, met de 2e rang én de theorie 1e rang op zak, kreeg ik daar te horen dat ik weer kon gaan varen als 4e stuurman. Ik heb toen de mevrouw die me dat vertelde 'vriendelijk' aangekeken en heb toen ter plekke m'n ontslag ingediend. Ben daarna regelrecht naar het kantoor van Volker aan de Aelbrechtskade in Rotterdam gegaan. Bij Volker kon ik meteen aan de slag als 2e stuurman op de Geopotes IX, toen hun nieuwste en grootste hopperzuiger, die aan het werk was in de mond van de Waterweg en in de in ontwikkeling zijnde Europoort. Bij Volker werd je als 'hopperschipper' meteen in het

diepe gegooid, want je deed niets anders dan manoeuvreren. Na zo'n acht maanden bij Volker gevaren te hebben, kreeg ik onverwacht de kans om stuurman-instructeur op het opleidingsschip 'Prinses Margriet' te worden. Ik had al een jaar eerder, voor het in vaart komen van het schip, gesolliciteerd bij het Kon. Onderwijs Fonds voor de Scheepvaart (KOFs), maar die functie was toen al bezet. Nadat de 'Prinses Margriet' ongeveer een jaar in de vaart was, ging één van de stuurlied weer terug naar een leraarsfunctie op één van de KOFs-scholen. Toen ik dan ook een telegram kreeg met de uitnodiging om stuurman op de 'Prinses Margriet' te worden, greep ik die kans met beide handen aan.

Op m'n laatste schip bij de HAL, de 'Moerdyk' had ik aan enkele mensen wat les in rekenen gegeven. Ik vond dat wel leuk. En zo kwam langzamerhand de gedachte bij me op om na het behalen van m'n 1e rang te stoppen met varen en naar het zeevaartonderwijs te gaan. Dus de mogelijkheid om als stuurman-instructeur bij het KOFs in dienst te treden, was dan ook een lotje uit de loterij. Het mooie van de 'Prinses Margriet' was ook dat op de 12-daagse reizen de studenten vergezeld gingen van een leraar van hun zeevaartschool. Dat gaf mij ook de gelegenheid om, terwijl ik aan boord eveneens studeerde voor het tweede deel van de 1e rang, eventueel de hulp van docenten in te roepen bij de studie.

Verder ging ik na elke reis in Amsterdam naar de zeevaartschool aan de Foeliedwardsstraat en verzamelde daar dictaten. Ook ontmoette ik daar de heer Van de Driest, de directeur, die tevens directeur en docent van de z.g. Douwes Opleiding was. Hij deed z'n uiterste best om mij enthousiast te maken om voor de akte N16 (akte wis- en zeevaartkunde) te gaan studeren. Ergens had ik ook wel heel veel zin om verder te gaan studeren,

maar voorlopig had ik m'n handen vol met de studie voor het tweede deel van de 1e rang. Om goed beslagen ten ijs te komen voor dat examen, ging ik ook regelmatig naar een repetitor die me doorzaagde over de examenstof.

Na ruim 2 jaar varen op de 'Prinses Margriet' slaagde ik voor het diploma 1e Stuurman GHV. Een mooie bijkomstigheid was dat ik een maand later vrij was van de militaire dienst. En ooit had ik tegen m'n vrouw gezegd dat ik, als ik een baan aan de wal zou nemen, ik wel eerst die 1e rang op zak wilde hebben. En zo'n baan bood zich aan toen de Inspecteur voor het Nautisch Onderwijs mij vroeg, toen hij een reisje meemaakte op de 'Prinses Margriet', of ik leraar wilde worden op een Visserijschool, want er kwam namelijk een vacature. En zo is het gekomen dat ik leraar werd op de Visserijschool in Ouddorp. Moest nog wel 'eventjes' een Pedagogisch Getuigschrift halen, om een salariskorting van 5% weg te werken. Zou daarvoor een avondcursus gedurende de winter moeten volgen. En daar had ik toen, eerlijk gezegd, even geen zin in. Dus, alle studieboeken voor die cursus verzameld en in een schoolvakantie mezelf klaargestoomd voor dat Pedagogische Getuigschrift. Gelukkig kwam ik goed door het examen en de proefles aan de Visserijschool in IJmuiden. Scheelde toch weer enkele tientjes salaris per maand.

Op de Visserijschool in Ouddorp had ik het erg naar de zin. Fijne collega's en bijzondere leerlingen die allemaal het hart op de goede plek hadden. In het algemeen kon ik het reuze met ze vinden. En ik deed dan ook m'n stinkende best om deze aanstaande visserlui de kneepjes van het rekenen, wiskunde, mechanica bij te brengen. En voor sommigen waren met name de exacte vakken toch wel héél moeilijk. Ook gaf ik les in scheepsbouw en zeemanschap. Wat ik

persoonlijk wel jammer vond was dat je je strikt aan het LBO- leerplan moest houden. Het kwam erop neer dat wanneer ik van de exacte vakken het zelf echt mooi en uitdagend ging vinden, het niet de bedoeling was om in de lessen daar iets mee te doen. Toch lichtte ik wel eens iets van de sluier op voor een geïnteresseerde leerling en ging dan wat dieper op de stof in. Het riep soms wel eens bij mij de knagende vraag op: wil ik dit werk tot aan m'n pensioen blijven doen?

Nu kom ik weer bij Dirk terecht die met mij een eindje wilde gaan rijden op zijn Puch. "Maar, wat is dan de bedoeling Dirk? Jij op de Puch en ik dus achterop?" "Jazeker", was zijn antwoord. "Waar wil je dan naartoe?" vroeg ik hem. "Kan 'k noe nie zeggen. Ga maer achterop zitten, joe zult 't wel zien".

Dus ik achter op de metalen zitting. Benen schuin naar buiten en Dirk goed vastgehouden. En daar ging 't richting duinen. Door de duinen was een smal asfaltpaadje dat naar de vuurtoren liep. Maar de afstand daar naartoe was wel een kilometer of vijf. Toen we bij de vuurtoren waren had ik wel even nodig om deze kastijding van m'n achterste te verwerken. Toen de Puch was geparkeerd en ik weer bij zinnen was, keek Dirk met een verheerlijkte blik naar de zee en zei tegen mij: "Meneer, vin joe dat noe niet mooi?" En hij wees naar twee garnalenkotters die op het vlakke water dicht onder de kust aan het vissen waren. En Dirks ogen glinsterden, zo mooi vond hij dat. Begrijpelijk, want daar lag z'n hart en dat was z'n voorland. En allebei waren we een tijdje stil. "Ja, Dirk, dat is zeker mooi. Nou, nu nog even volhouden op school en dan heb jij je diploma en kun jij overal op Delta (visserijhaven van Goeree aan de voet van de Haringvlietdam) terecht en dan kun je later je diploma voor Stuurman Visserij gaan halen". Maar intussen keek ik ook naar de

ZO IS 'T GEKOMEN (VERVOLG)

horizon. En daar zag ik de zeeschepen varen die op weg waren naar Rotterdam of nog verder. Ook mijn hart ging open, want de gedachte om weer te gaan varen, was me in die tijd toch weer bezig gaan houden door enkele enthousiaste telefoontjes van een heel goede vriend. Op dat gedenkwaardige moment, daar bij de vuurtoren van Goeree, toen Dirk en ik naar de schepen stonden te staren, gebeurde er iets in mij. Alsof een schakelaar in m'n hoofd werd omgezet. En zonder het uit te spreken, wist ik het: ik wil weer varen!

Nu was John, m'n goede vriend, al rijksloods in het Rotterdamse. Ook hij was stuurman bij de HAL geweest, en samen hadden we op de 'Prinses Margriet' gevaren. Van hem had ik die enthousiaste verhalen gehoord over het beroep van loods. Verschillende keren had hij me gezegd: Leen, je moet ook loods worden. Het is een prachtig, heel afwisselend beroep en bovendien ga je op je 55e met pensioen. Ga toch solliciteren! Maar het zei me toen nog niet zoveel, want ik had het zo naar de zin op die visserijschool. En ik wilde toch ook graag verder studeren en die akte N16 halen. Bovendien had in mijn leerlingentijd een kapitein van een van de HAL-schepen tijdens het varen op de Schelde van Antwerpen naar zee, toen ik tegen hem zei dat ik het loodsenberoep toch wel erg mooi vond, mij met afgrijzen in z'n stem geantwoord: "Leerling, loods zijn is een minderwaardig beroep". Maar toch begon de twijfel toe te slaan toen m'n kameraad me weer belde en zei: Leen, je moet nu toch echt gaan solliciteren, want het Loodswezen heeft een tekort aan loodsen en heeft daarom jonge gezonde kerels met hun 1e rang nodig.

Ik denk dat dat laatste telefoontje én kort daarna het ritje achterop de Puch me over de streep heeft gehaald. Thuis gekomen, wij woonden inmiddels in Stellendam, heb ik er uitgebreid met m'n vrouw over gesproken. Ook zij had wel die onrust in mij

bespeurd en begrepen dat het varen me niet losliet. Na nog maar weer eens uitgebreid met John te hebben gesproken, heb ik de knoop doorgehakt en een sollicitatiebrief geschreven naar de Directeur van het Loodswezen in Rotterdam. Kort daarna werd ik uitgenodigd aan de Pieter de Hoochweg voor een gesprek met de Directeur en enkele inspecteurs. Nadat ik was gewogen, en niet te licht was bevonden, kwam de hele molen op gang. Lichamelijke keuring, psychologische testen en een bezoek aan de Marine Inlichtingen Dienst (het Loodswezen maakte toen nog deel uit van de Kon. Marine). Uiteraard ook m'n collega's van de Visserijschool ingelicht. Die wisten niet wat ze hoorden. De Directeur was er helemaal niet blij mee, want hij moest weer op zoek naar een docent.

Van het hoofd van de personeelsdienst van het Loodswezen kreeg ik na enige tijd bericht dat een definitieve aanname alleen nog afhankelijk was van een goedkeuring door de Marine Inlichtingen Dienst (Marid). Dus nog maar even geduld opbrengen. Het waren wel spannende weken. Ik hoorde maar niks en de Directeur van de Visserijschool werd ook steeds ongeduldiger. Ook hij wilde weten of ik nu wel of niet weg zou gaan. Maar ja, ik zou natuurlijk m'n baan als leraar pas opzeggen wanneer ik definitief bij het Loodswezen zou zijn aangenomen. Het gaf zowel bij mij als bij de Directeur een wat ongemakkelijk gevoel.

Eindelijk, na wel meer dan een maand wachten, kreeg ik bericht dat alles in orde was en dat ik was aangenomen bij het Loodswezen. Dat was voor mij toch wel een eureka-moment! Op mijn vraag aan de Chef personeelsdienst van het Loodswezen waarom het bij de Marid zo lang had geduurd, kreeg ik als antwoord dat mijn dossier onder in de la had gelegen en intussen de verantwoordelijke ambtenaar met vakantie was gegaan. Ambtelijke molens! Pas na dat verlossende bericht kon ik

dus m'n ontslag indienen bij de Visserijschool in Ouddorp en trad ik op 1 augustus van het jaar 1971 in dienst van het Loodswezen. Met veel genoegen en beroepsplezier heb ik het mooie vak van loods mogen uitoefenen. Het plan om verder te studeren voor de akte N16 verdween langzaam maar zeker uit beeld, maar de gedachte om nog eens een voor mij interessante studie op te pakken bleef me wel steeds bezighouden. Het werd de prachtige, maar zeer pittige studie Theologie, met de nadruk op pastoraat en ethiek, die me na m'n pensionering jarenlang van de straat heeft gehouden.

Inmiddels ben ik al weer langere tijd met pensioen en vaak denk ik terug aan die ruim 26 ½ jaar bij het Loodswezen. Het waren jaren met heel veel mooie en soms met enorm spannende en uitdagende momenten. Ik denk dan, behalve aan

zulke momenten tijdens een loodsreis, toch ook zeker aan het moment van de verzelfstandiging en de spannende en heel interessante periode in de aanloop daar naartoe. Helaas waren er ook persoonlijke dieptepunten die in die jaren wonden hebben achtergelaten, zoals het verlies van een ongeborn zoontje; het plotseling zeer ernstig ziek worden tijdens een sneeuwvakantie, waardoor ik enkele maanden uit de running was. Maar toch... hoewel ik soms dat ritje op de Puch bij Dirk achterop nog voel, ben ik ontzettend blij en dankbaar dat hij me toen heeft meegenomen naar de vuurtoren van Goeree om me 'wat moois te laten zien'. En dat 'moois' heeft toen geresulteerd in een prachtige baan als loods bij het Loodswezen.

Leen Bosma